שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קנב.

מסורת הש"ס

א) מס' ד"ל זוטא פ"י. ב) [ס' מיני קמטעים פרק ד]. ג) [לעיל נה. כרמים ט. עירובין מד. תענית טו: ד"ה כל: כתובות יב: יד. נג. קדושין לב. נעימין עח: ב"ק יד. טו: לו: ב"מ קלג: סנהדרין פ: בכורות יט: נדה יג. ח. כה:]. ד) [נ"ל מיקל עי' בערוך]. ה) [נ"ל קול ברם וסרוס]. ו) [תענית ה:]. ז) [קיס ספ"ג פ"ס ומפרש]. ח) [תרגום של יחבר יתוה ערוך]. ט) עי' מ"ר ריקח פ' ריש. י) [כ"מ פג:]. כ) כרמים יח: [לעיל יב:]. ל) בכ"מ: שם המיים והסומרים.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ונעשה לבו מיהים תוהים ימצון הסקר:

לעזי רש"י

ליפלאנק"ש [פלנק"ש]. בסלים (השירים הפנימיים של הירך סמוך לבליה). אורטיא"ש. פרפרים. צינפריי"ל. הקיבה השלישית של מעלי גירה. הנק"א. ירך.

רבינו חננאל

א"ל קיסר לר' יהושע מ"ט לא אתית לבי אבידן. פי' בי אבידן, בית שמתקבצין שם החכמים ונושאין ונותנין בדיני כל אומה ולשון. השיבו ר' יהושע טור הלב, סתרגוהי גלידין. כלומר לא נבחין. שחנוהי לא שחנן, בבי רב אפרי (או לא או דן פי' בו) (אדלא אבדן בחשנא). ופירושו ההר כפהו שלג והומה האדם להר, כלומר ראשו כיסתו השיכה. וסביבותיה שהן הלחיים נעשו גלידין והוא הקרח שנקרא גליד. והנרון והלשון אינן מריסין קול, ככי שהן השניים אינן טוחנין המאכל. אדלא אבדן בחשנא, כלומר הזקן שאינו מביט מה שבפניו מתירא שמא יכה ראשי באבן או בביזנא כה, ומפשש בידו ונראה כאלו ממשש בדבר שאבד לו והוו כמין ממשש הזקן מה שלא אבד. שבי תרי מהלת. פי' יותר הוא טוב המהלך על ב' רגליו מן הזקן שצריך משען כגון מקל או שבט להישען עליו והוא כמו רגל שלישי. חבל על דאזלא ולא אתיא. פי' הבחרות הולכת כשיזקין האדם ואינה חוזרת אליו. ינקותא כלילא דוורדי. הבחרות כיצד של וורד ריחו נודף, ושל זיקנה כתר של חילף שריחו מאוס. דוק בבכי ותשכח בנגרי. טחון בבכי בשיניים, כלומר אכול כדי שיהיה לך כח להלך ברגליך. א"ל ההוא גאוא, חתך הערוה והוא פריס. א"ל לר' יהושע בן קרחה מהכא לקרחוניא כמה, ביקש להודיעו שהוא קרח והזכיר לו דברים כמלעיג. והשיבו ר' יהושע כמו הכא לגזוניא, כלומר אתה גזור. עוד אמר ליה ברחא קרחא בארבע. פי' (אז) (עור) כבש גדול בד' כספים. השיבו ר' יהושע (הדברים מוכיחין שגם אילו

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פ"ד מהלכות דעות הל"י טור ש"ע יו"ד סימן רמ סעיף יד:

מט ב מיי' פ"ג מהל' אבל הלכה ד סמג עשין ב טוש"ע יו"ד סי' שפו סעיף ג [וכתב אלפס מו"ק פ"ג דל"ש.] וכתו"ס שם סימן פ"ע:

תורה אור השלם

1 ביום שדיעו שמרי הבית והתעוותו אנשי החיל ובטלו הטוחנות כי מעטו וחשכו הראות בארבות:
קהלת יב ג

2 כי עשה נעשה את כל הדבר אשר יצא מפיהו לקטר למלכת השמים והיציך לה נסכים כאשר עשינו אנחנו ואבותינו מלכינו ושרינו בערי יהודה ובחצות ירושלם ונשבע לחם ונהיה טובים ורעה לא ראינו: ירמיהו מד יז

3 הנה נחלת יי בנים שכר פרי הבטן: תהלים כז ג

4 וסגרו דלתים בשוק בשפל קול הטחנה יקום לקול הצפור וישחו כל בנות השיר: קהלת יב ד

5 בן שמנים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע אם יטעם עבדך את אשר אכל ואת אשר אשתה אם אשמע עוד בקול שרים ושרות ולמה יהיה עבדך עוד למשא אל אדני המלך: שמואל ב יט לו

6 בישישים חכמה וארך ימים תבונה: איוב יב יב

7 מסיר שפה לנאמנים וטעם הקנים יקח:
איוב יב ב

8 גם מגבה יראו וחתתים בדרך הנצץ השקד ויסחבל החגב ותפר האביונה כי הלך האדם אל בית עולמו וסבבו בשוק הספדים:
קהלת יב ה

9 כי הוא אמר וחדי הוא עזה וחעמד: תהלים לג ט

10 והיסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך כי הילדות והשחרות הבל:
קהלת יא י

11 אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל:
איוב יד כב

12 יבאו עד גרן האטד אשר בעבר הירדן ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד ויעש לאבין אבל שבעת ימים: בראשית נ י

רב נסים גאון

אמר לה סלעים נעשין גבוהים. כמו שנאמר אח"כ שאפילו גבשושית קטנה דומה עליו כהרי הרים. ושאר הענין פירשוהו במקצת ההגדה וכך אמרו, רחוקים נעשו קרובים אילין עיניא דהוון חמיאן מרחוק אף מקרוב ליתנון חמאן, קרובים נעשו רחוקים אילין אדניא דהוון שמעין בחד זמן כדו אף במאה דימנין ליתנון שמעין, ב' נעשו ג' חוטרא ותרין ריגליא, משיס שלום בבית בטל זו תאוה שהיא מעלה שלום בין איש לאשתו.

של בית הכסא רעות של סם ושל שחוק ושל פירות יפות [1]ביום שיזועו שומרי הבית והתעותו וגו' ביום שיזועו שומרי הבית אלו הכסלים והצלעות והתעותו אנשי החיל אלו שוקים ובטלו הטוחנות אלו שינים וחשכו הרואות בארובות אלו עינים א"ל קיסר לר' יהושע בן חנניה מ"ט לא אתית לבי אבידן א"ל טור תלג סחרוני גלידין כלבוהי לא נבחין טחנוהי לא טוחנין בי רב אמרי אדלא אבידנא בחישנא [6]תניא רבי יוסי בר קיסמא אומר טבא תרי מתלת ווי לה לחדא דאזלא ולא אתיא מאי היא א"ר חסדא ינקותא כי אתא רב דימי אמר ינקותא כלילא דוורדא סבותא כלילא [7]דחילפא תנא משמיה דרבי מאיר דוק בכבי ותשכח בנגרי שנאמר [2]ונשבע לחם ונהיה טובים ורעה לא ראינו א"ל שמואל לרב יהודה [3]שיננא שרי שקיק ועייל לחמך עד ארבעין שנין מיכלא מעלי מכאן ואילך משתי מעלי א"ל ההוא גוזאה לר' יהושע בן קרחה מהכא לקרחינא כמה הוי א"ל כמהכא לגוזניא א"ל צדוקי ברחא קרחא בארבעה אמר ליה [7]עיקרא שליפא בתמניא חזייה דלא סיים מסאניה א"ל דעל סום מלך דעל חמור בן חורין ודמנעלי בריגלוהי בר איניש דלא הא ולא הא דחפיר וקביר טב מיניה א"ל גוזא גוזא תלת אמרת לי תלת שמעת הדרת פנים זקן שמחת לב אשה [4]נחלת ה' בנים ברוך המקום שמנעך מכולם א"ל קרחא מצויינא אמר ליה עיקרא שליפא תוכחה א"ל רבי לר' שמעון בן חלפתא מפני מה לא הקבלנו פניך ברגל

לא הקבלת פני. ולרך עטה קאמר ליה: **סלעים.** קטנים נעשו גבוהים שזקנתי: **קרובים.** נדמין לי כרחוקים: **שמים נעשו לי שלג.** שלרוך לני משענת: **משיס שלום בבית.** אבר משמיע: ליישנא אחרינא **קרובים נעשו רחוקים.** מרוב מלאות של אדם כשמזקין לריך להרמיק רגליו זה מזה: **שאינו טוחן.** שאין בני מעיו טוחנין אכילתו: **קורקבן.** הוא המסס שקורין לינפי"ל: **כל בנות השיר.** כל קולות של שיר הויין ליה שותה: **שדעתן של זקנים משתנות.** לכתיב האדע בין טוב לרע וכזקנה מרובה קאמר: **מפרפטות.** מתבקעות. כמו מנעל המרופט (לעיל דף קמא:): **מסכסכות.** כמו ומזיזו הכבד (ישעיה ו): **שטוף.** כמו סוס שוטף במלחמה (ירמיה ח) להוט אחר הדבר ורוחף: **וטעם זקנים יקח.** וע"כ מדקשי קרקי אהדדי חד מתוקס בחכמים וחד בזקני השוק: **מגבוה ייראו.** ירלאים הם הזקנים מגבשושית שבדרכים ואומרים גבוהים הם: **חוחים.** פחדים: **ויאץ השקד.** אילן של שקדים יאיץ ויהיו בולטין לליס עלו: **זו קליבוסס.** עלס של הקר"ל שהיכן תקוע בו בולט ויולא מרוב תשוקה כמו: **ויסחבל החגב.** דומה עליו כבבל מסא כבד: **ופר האביונה.** מבטל התאוה חמדת תשמיש: **פסיק מידרא.** מסדר פרשיות של פסוקים: **נגיד ומיסנא.** רב: **חמדיה.** תאותו: **זו אשה.** אם לא על פי גזרת המלך לא היתה רלויה להתאוות לה שהיא כחמת מלאה מיאוס והכל רלים אחריה: **מדור לפי כבודו.** מדלא כתיב אל בית העולם ש"מ כל אחד ואחד לבית המוכן לו: **כשער אחד.** אף כאן הכל מתים בעניין אחד: **שאדם עושה בילדותו.** רוב תשמיש: **משחיריס פניו.** מתיס כמו: **שאין לו מנחמים.** אין לו אבלים שיהו לריכין לנחמו: **במקומו.** במקום שמת שם: כל

כדרך שהקבילו אבותי לאבותיך א"ל סלעים נעשו גבוהים קרובים נעשו רחוקים משתים נעשו שלש משים שלום בבית בטל: [5]וסגרו דלתים בשוק וגו' אלו נקביו של אדם בשפל קול הטחנה בשביל קורקבן שאינו טוחן ויקום לקול הצפור שאפילו צפור מנערתו משנתו וישחו כל בנות השיר שאפילו [8](קול שירים ושירות) דומות עליו כשוחה ואף ברזילי הגלעדי אמר לדוד [5]בן שמנים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע מכאן שדעותן של זקנים משתנות אם יטעם עבדך את אשר אוכל ואת אשר אשתה מכאן ששפתותיהן של זקנים מתרפטות אם אשמע עוד בקול שרים ושרות מכאן שאזניהם של זקנים מתכבדות אמר רב ברזילי הגלעדי שקרא הוה דההיא אמתא דהויא בי רבי בת תשעין ותרתין שנין והות טעמא קידרא רבא אמר ברזילי הגלעדי שטוף בזמה הוה [9]וכל השטוף בזמה [10]זקנה קופצת עליו תניא רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר [11]תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין חכמה נתוספת בהם שנאמר [6]בישישים חכמה ואורך ימים תבונה ועמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן שנאמר [7]מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח [8]גם מגבוה יראו שאפילו גבשושית קטנה דומה עליו כהרי הרים וחתחתים בדרך בשעה שמהלך בדרך נעשו (6) לו [10]חוחים ויגאץ [11]השקד זו קליבוסות ויסחבל החגב אלו עגבות ותפר האביונה זו חמדה רב כהנא הוה פסיק סידרא קמיה דרב כי ממטא להאי קרא נגיד ואתנח אמר ש"מ בטל ליה חמדיה דרב אמר רב כהנא מאי דכתיב [9]כי הוא אמר ויהי זו אשה הוא צוה ויעמוד אלו בנים תנא אשה חמת מלא צואה ופיה מלא דם והכל רצין אחריה [8]כי הולך האדם אל בית עולמו א"ר יצחק [7]מלמד שכל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו משל למלך שנכנס הוא ועבדיו לעיר כשהן נכנסין כולן בשער אחד נכנסין כשהן לנין כל אחד ואחד נותנין לו מדור לפי כבודו ואמר רבי יצחק מאי דכתיב [10]כי הילדות והשחרות הבל דברים שאדם עושה בילדותו משחירים פניו לעת זקנתו [11]ואמר רבי יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי שנאמר [11]אך בשרו עליו יכאב אמר רב חסדא נפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה שנא' ונפשו עליו תאבל וכתיב [12]ויעש לאבין אבל שבעת ימים אמר רב יהודה [3]מות שאין לו מנחמין הולכין [7] בני אדם ויושבין במקומו ההוא דשכיב בשבבותיה דרב יהודה לא היו לו מנחמין כל

דברי הסרים הם שבקשו להודיעו כי השלוף ביוקר יותר מן הקרת, ילמדנו רבינו, איקא שליפא בתכניא, פי' עור תיש נתוק ביצים בשמונה כספים, שמבקשין אותו לעשותו נודות של שמן. חזייה דלא סיים מסאניה, פירוש ראהו יחף כו'. א"ל קרחה מצוי, פי' א"ל קרחה מריבה תחרחר, כדכתיב הן לריב ומצה וגו'. השיבו ר' יהושע תיש נתוק תוכחה, אינם דברי ריב אלא דברי תוכחה. **מפני מה לא הקבלנו פניך.** למה לא באת אלינו להתראות פנים. **מיכן ששפתותיהן של זקנים מתרפטות.** פי' מתרפטות, משתרבבות והוא מתרופפות אינם כתאמצת להסתם הפה בחוקה. **גבשושית,** פי' גב קטן של עפר. **קליבוסת.** פירוש (מן) [בין] הפקוקלות, ומפורש באילו טרפות תרבא דאקליבוסתא. **והעבר האביונה זו חמדה,** כמו בטלה ממני תאות אשה. פי' טולניתא, כמו על שאין כה ממש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com